

Lâtifelerin sultanı hangisidir?

Gülden Beşiroğlu: “Lâtifelerin sultanı hangisidir? Nefis bunun neresindedir? Nefis hangilerini kullanıyor? Vicdan hangilerini kullanıyor?”

LETÂİFİN HİSSELERİ

Lâtîfe, lügatte, hoş söz, şaka, mîzah, iltifat, gönlü hoş tutan incelik, duyarlılık ve nezaket demektir. Ruhla ilgili her hoşnutluğu, her inceliği, her sezişi ve her duyuşu ifade eder. Ruhun duygularından herhangi birisine de lâtîfe denir. Nitekim Risâle-i Nûr'da “lâtîfe” veya çoğulu olan “letâif” kelimeleri, genelde ruhun muhtelif ince ve lâtîf duygularını ifâde etmek için kullanılır.

Meselâ Hazret-i Üstad'ın, “hem îman yalnız ilim ile değil; îmanda çok letâifin hisseleri var.” cümlesinde “letâif” kelimesi ile ruhun çok çeşitli sezgilerini ve duygularını kastetmiş olduğunu, cümlenin devam eden ögelerinden anlıyoruz: “Nasıl ki, bir yemek mideye girse, o yemek muhtelif asaba, muhtelif bir surette inkısam edip tevzi olunuyor (bölünüp dağıtılıyor.) İlim ile gelen mesâil-i îmâniye dahi, akıl midesine girdikten sonra, derecâta göre ruh, kalb, sır, nefis ve hakeza... Letâif, kendine göre birer hisse alır, masseder (emer, hazmeder). Eğer onların hissesi olmazsa, noksandır.” 1

LÂTİFE-İ RABBÂNİYE

Ancak Bediüzzaman Hazretleri “Lâtîfe-i Rabbâniye” kelimesine çok daha farklı bir mana yüklemiştir. Üstad Hazretleri'nin bu kelimeyle anlatmak istediği, lâtifeler içinde ayrıcalıklı yeri olan bir lâtife olsa gerektir. Yani bu kelimeyle, Rabbânî vasıf kazanmış, lâhûtî boyutu olan, bir eli dünya kafesinin içindeyken diğer elini ebedî âlemlere ve baki menzillere uzatmış, bütün kemâlâta dost, bütün iyiliklere aşına, bütün hayır ve hasenâta düşkün bir seçkin ve sultan lâtife kastedilmiş olmalıdır.

Bu lâtîfenin ulviyetini Hazret-i Üstad şöyle kaydeder: “Senin lâtifelerin içinde öyle bir lâtife var ki, ebedden ve Ebedî Zâttan başkasına razı olmaz. Ondan başkasına teveccüh edemiyor. Mâsivasına tenezzül etmez. Bütün dünyayı ona versen, o fitrî ihtiyacı tatmin edemez. O şey ise, senin duygularının ve lâtifelerinin sultanıdır. Fâtır-ı Hakîm'in emrine muti olan O Sultanına itaat et, kurtul.” 2

Anlaşıyor ki bu lâtife, diğer duyguların sultanıdır ve Cenab-ı Hakk'ın emrine itaatkârdır.

VİCDANIN, HAKKI SAVUNMASI

Ruhumuzu sessizce dinlediğimizde bu lâtifeyi aslında sezmemiz mümkündür. İnsan vicdanının saygıdeğer olduğunu, yaptığı şeyi doğru bilerek yaptığını, yanlış yaptığını anladığı anda kendisini insafsızca sorguladığını ve yargıladığını hepimiz biliriz. Halkın gözünden ve yargısından kaçmayı başarsak bile, vicdanımızın verdiği kınama cezasından ve vicdan azabından kurtulmamız mümkün olmaz. Demek biz ne kadar dalâlet içinde olursak olalım, ruhumuzun “vicdan” dediğimiz “öz’ü” Hakk’a doğrudur, Hakk'ı ister, Hakk'ı savunur, Hak için kendini feda eder.

İşte bu öz’e Said Nursî Hazretleri “Lâtîfe-i Rabbâniye” diyor. Bu ruhu “kâmil ruh” yapan cevherdir. Yirmi Dokuzuncu Söz’de; zîhayat, zîşuur, nûrânî, harici vücud giydirilmiş, câmî, hakîkattar ve külliyyet kazanmaya kabiliyetli bir kanun-u emrî olarak tanımladığı 3 ruhu, Otuz Üçüncü Söz’de bir pencere daha açar ve “Lâtîfe-i Rabbâniye” olarak nitelendirir. 4

Ruh öyle bir Lâtîfe-i Rabbâniyedir ki, insanın bütün azasını ve eczasını birbirine yardım ettirir. Yani ruh beden muhtelif cüzlerinin seslerini birden işitir, ihtiyaçlarını birden görür, arzularına birden bakar; şaşırmas.

Ruha nispeten uzak yakın birdir. Vücudun cüzleri birbirine perde olmaz. İsterse çoğunu birinin imdadına yetiştirir, isterse, beden her cüz’ü ile bilebilir, hissedebilir, idare edebilir. Çok nûrâniyet kazanmış ise her bir cüz’ü ile görebilir, işitebilir.

Üstad Said Nursî’nin ruha “Rabbin bir lâtifesi” unvanı vermesi, Kur’ân’ın ruhla ilgili âyetinin tefsiri mahiyetindedir. Nitekim Kur’ân ruh için “Rabbin emrinden” 5 ifadesini kullanır ve ruhu doğrudan ve aracısız olarak Cenab-ı Hakk’a bağlar.

Nefis ise korona virüsü gibi günübürlük inatçı hazlarının peşinde, ruha ifsad edici vesveseler atar. Ruh ve vicdan nefisle savaşıyor yüksek dereceler kazanır.

Dipnotlar:

- 1- Mektûbât, s. 318.
- 2- Lem’alar, s. 118.
- 3- Sözler, s. 478.
- 4- Sözler, s. 628.
- 5- İsrâ Sûresi, 85.